

Оцінка світової торгівлі нафтою та нафтопродуктами

Єгорова В.І.

Науковий керівник: Антоненко К.В.
Кафедра міжнародних економічних відносин та бізнесу,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
Київ, Україна
aganist7164@gmail.com

Анотація – проаналізовано тенденції розвитку та умови торгівлі, динаміку світової ціни на нафту. Надано прогнозні оцінки розвитку світового ринку нафтопродуктів. Виокремлено проблеми та перспективи формування світового ринку нафтопродуктів.

Ключові слова – нафтопродукти, нафтогазовий комплекс, ОПЕК, енергоресурси світу.

I. ВСТУП

Нафтогазовий комплекс (НГК) є складовою ПЕК та відіграє вирішальну роль в забезпеченні енергетичної безпеки країни та формуванні фінансово-економічних показників. Ефективність його функціонування залежить від багатьох внутрішніх та зовнішніх факторів, а також обставин об'єктивного та суб'єктивного характеру. В умовах сучасних трансформаційних процесів економіки нафтопереробна галузь займає одне з провідних місць за рахунок забезпечення потреб різних сфер економічного життя як окремих регіонів, так і країни загалом.

II. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розвиток глобалізаційних процесів висуває нові вимоги до конкурентоспроможності країн, серед них надалі все суттєвіший вплив мають структура видобутку та виробництва енергоресурсів. За прогнозами ОПЕК, тенденції розподілу основних енергоресурсів світу до 2030 року полягають у несуттєвому збільшенні питомої ваги гідроенергії (з 2,4% у 2008 році до 2,8% у 2030 році), стабільній частці атомної енергії, незначному зростанні питомої ваги природного газу та біопалива. При цьому у структурі світових енергоресурсів нафта залишиться головним енергетичним ресурсом, хоча її частка зменшиться за досліджуваний період з 35,7 до 30,2 %.

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

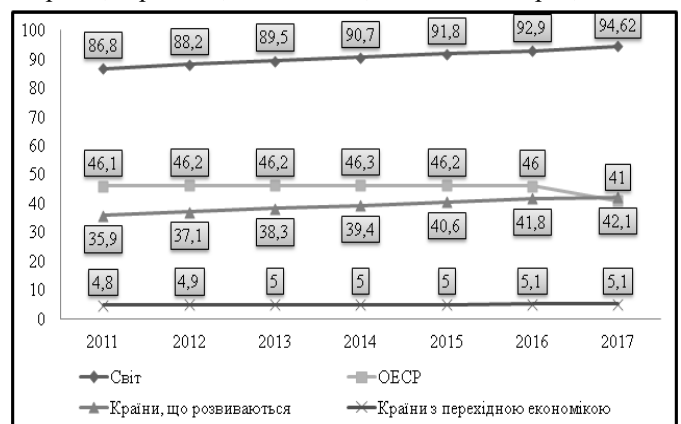
Відбуваються структурні зміни і у кількості та потужності діючих нафтопереробних заводів (НПЗ). Наприклад, у світі знизилася чисельність НПЗ з 743 у 2001 році до 661 у 2014 р. Слід розглянути найбільші нафтові компанії світу в контексті динаміки та розвитку нафтової промисловості в цілому. Перше місце займає

Saudi Aramco з видобутком в 12,5 млн бар. в день. На сьогоднішній день Saudi Aramco є найбільшою енергетичною компанією в світі, зарібок якої становить більш ніж 1 млрд. дол. в день [3].

За видобутком нафти за 2016 рік лідерами залишаються Саудівська Аравія, Росія та США. За останні роки такі країни, як Ірак, Іран, Лівія та ОАЕ збільшують обсяги видобутку, наздоганяючи лідерів.

На долю країн ОПЕК припадає 44,5% світової торгівлі нафти та нафтопродуктів, саме тому доцільно проаналізувати, куди направлені потоки їх експорту. Найбільша частка експорту направлена в Азіатсько-Тихоокеанський регіон, найбільше туди нафта надходить з Саудівської Аравії та Кувейту. До Європи йде нафта Алжиру, Нігерії, Іраку, а також Саудівської Аравії. До Північної Америки експортують найбільше Саудівська Аравія та Ірак. По решті регіонів співвідношення поставок нафти по країнах ОПЕК є відносно однаковим [1].

Найбільшими споживачами нафти у світі є США (18,853 млн. бар. / день), Китай (9,758 млн. бар. / день), Японія (4,418 млн. бар. / день), Індія, Росія, Саудівська Аравія, Бразилія, Німеччина, Південна Корея, Канада

(рис. 1). Головними експортерами нафти є Саудівська Аравія – 17,6% від загального обсягу експорту, а також Росія – 13,8%. У свою чергу імпортують більше всіх США – 22,9% від світового імпорту, Китай – 11,2%, Японія – 8,3% [4].

Рис. 1. Динаміка попиту на нафту в світі в 2010-2017 рр., (млн. барр. на добу).

У 2017 році вперше в історії попит на нафту в країнах, що не входять до ОЕСР, був вище, ніж у країнах-членах цієї організації. Лідерами зростання споживання стали Китай і країни Латинської Америки. Пов'язують це із зростанням макроекономічних показників у цих країнах.

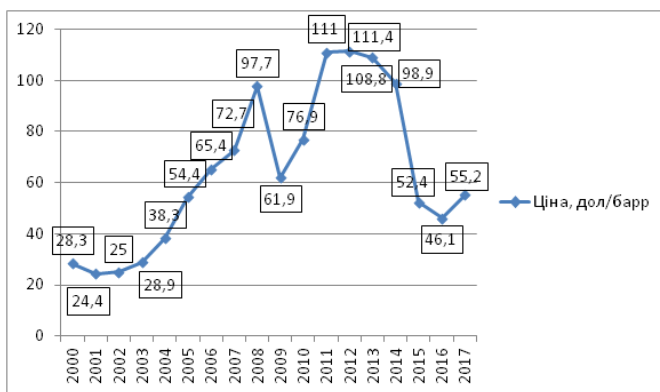
Приріст населення в світі і зростання ВВП є ключовими чинниками збільшення енергоспоживання на планеті. За довгостроковими прогнозами ОПЕК, до 2035 року 80 % приросту в споживанні нафти припадатиме на азіяські країни, що розвиваються.

Важливою новиною для ринку нафти і нафтопродуктів стало оголошення Д. Трампа про вихід США з Паризької угоди про зміну клімату. Для ринку нафти дана угода може стати значною підтримкою, зважаючи на потенційне зростання споживання енергоносіїв, що в цілому для цивілізаційного розвитку вкрай сприятливо, тому що збільшує рівень розвитку людської цивілізації.

Однак противників даної дії американського президента багато, як всередині країни, так і за кордоном, тому конкретні наслідки можна буде оцінити лише по фактичних діях.

Зараз у світі реалізація сирової нафти базується на комплексі характеристик, які покладені в основу її класифікації. Повну характеристику нафти може надати її марка. Марки нафти відрізняються хімічним складом і місцем походження, і це має безпосередній вплив на її вартість. Всього існує 3 марки нафти в світі, які прийнято вважати еталонними: британська північноморська нафта Brent; американська нафта WTI; близькосхідна нафта Middle East Crude [2].

Слід проаналізувати, як змінювався рівень ціни

на нафту марки Brent (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка цін на нафту марки Brent.

На рис. 2 видно, що найнижчий рівень ціни на нафту зазначеної марки спостерігався у 2001 році, а найвищий — у 2012 році. Після 2012 року ціна на нафту почала поступово знижуватися і у 2017 році її рівень склав 55,24 дол./барр. Причому загальна тенденція на зміну

ціни на нафту є зростаючою, що дає надію країнам-експортерам на розширення масштабів видобутку.

Виходячи із динаміки цін, обсягів пропозиції і попиту можна зробити висновок, що у короткостроковій перспективі місткість ринку нафти і нафтопродуктів буде зростати. До того ж постійно зростає рівень автомобілізації населення, що передбачає зростання світової потреби в нафтовому паливі та нафтових мастилах.

У 2021 р. очікується зростання загальної світової потреби у нафті до рівня 102,8 млн. барр./добу, або на 7,2% у порівнянні з 2017 р. Окрім цього, майже половину приросту світового попиту на нафтопродукти в 2017 р. було забезпечено завдяки нафтохімічному сектору. Також велику частку нафти використовують у вантажному транспорті та в авіації. У найближчій перспективі очікується, що нафтохімічна галузь, нарівні з транспортним сектором, стане головною сферою зростання попиту на продукцію нафтопереробки.

Стосовно цінової політики, експерти вважають, що ціна буде змінюватися залежно від основних гравців енергетичного ринку світу. Таким чином, слід припустити, що країни ОПЕК будуть вимушені продовжувати утримувати ціни на нафту на низькому рівні, щоб довести нерентабельність видобутку сланцевої нафти. Але у довгостроковій перспективі експерти ОПЕК говорять про зростання цін на нафту до 2040 р. до рівня 200 дол./барр., що пояснюють переходом галузі у новий інвестиційний цикл.

Важливим аспектом майбутнього розвитку світового ринку нафти експерти вважають зростання популярності електромобілів, наслідком використання яких буде можлива відмова від споживання бензину та інших нафтопродуктів, а тому — закриття до 2035 р. майже половини нині існуючих заводів з переробки нафти у світі.

IV. ВИСНОВКИ

Отже, основними тенденціями розвитку ринку світової нафтопереробки є:

- у структурі первинних енергоресурсів світу переважає нафта, ця тенденція залишиться до 2030 року;

- у структурі продуктів нафтопереробки світу найбільше значення має дизельне паливо і бензин. Найвищий попит на ринку нафтопродуктів залишатиметься на дизельне паливо. Темпи розвитку ринку будуть залежати від розвитку авторинку в країнах, що розвиваються;

- лідерами нафтовидобутку є Саудівська Аравія, Росія, США, а найбільшими споживачами — США, Китай, Японія;

- зменшення кількості НПЗ, а також їхнє наближення до споживача, оскільки вартість транспортування сирової нафти знижується.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Лютий С. М. Сучасний стан і тенденції розвитку нафтопереробної промисловості світу / С. М. Лютий, Б. Ф. Кочірко, Л. О. Щербініна // Вісник НАУ. – 2016. – №1. – С. 134–138.
- [2] Використання енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти [Електронний ресурс] / Економічна діяльність // Державний комітет статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
- [3] Enerdata: Global Energy Statistical Yearbook 2016/ Domestic Gas Consumption [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://yearbook.enerdata.net/natural-gas-consumption-in-the-world.html>.
- [4] <http://www.opec.org> – офіційний сайт ОПЕК.

Стратегія розвитку зовнішньоторговельних відносин України на фоні глобальних економічних процесів

Багдасарян Т.Г.

науковий керівник: Пічкурова З.В.

Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу,

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
Київ, Україна

tomabagd@gmail.com

Анотація – робота присвячена аналізу перспектив подальшого розвитку зовнішньоторговельних відносин України та впливу на економіку України новітніх протекціоністських заходів, що популяризуються у глобальному ринковому середовищі. В роботі розглянуті певні застереження для України, а також зазначені шляхи вирішення проблем, із якими стикається Україна через протекціонізм своїх торговельних партнерів.

Ключові слова – протекціонізм, неопротекціонізм, зона вільної торгівлі, відкритість економіки, регіональні торговельні угоди, нетарифні методи регулювання.

I. ВСТУП

Останнім часом все більш актуальною стає проблема вибору Україною напрямку розвитку зовнішньої торгівлі та вирішення питання щодо того, яким він має бути – ліберальним чи мати певні обмеження.

Аналіз політики нового протекціонізму, або «неопротекціонізму», що набуває поширення у світі, викликає питання – чому передові економіки вдаються до цих заходів? На прикладі Сполучених Штатів Америки та нової економічної політики Президента Д. Трампа можна визначити всі переваги, недоліки та наслідки для світової економіки протекціоністських заходів. Йдеться про намір виходу Сполучених Штатів із НАФТА, Транстихо-океанського партнерства та введення імпортного мита на тисячі товарів з Китаю, Мексики та України також [1].

Процеси глобалізації не завжди поширюються на всі країни світу. Але розвинені країни стають ще більш потужними, утворюючи зони вільної торгівлі (ЗВТ) або ж інші форми регіональної кооперації. Це надає їм певні переваги перед країнами, що розвиваються, або постсоціалістичними країнами.

II. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Країни-лідери, укладаючи торговельні угоди, не завжди враховують інтереси менш захищеної сторони, проте повністю або частково використовують її абсолютні переваги. Світова Організація Торгівлі (СОТ) достатньою мірою не володіє регуляторами, направленими на досягнення відносної рівноваги усіма

країнами-учасницями міжнародних торговельних угод та повноцінного використання ними власних торговельних переваг. За даними СОТ, ЗВТ становлять майже 90% всіх регіональних торговельних угод (РТУ). Європа має найвищу частку участі у РТУ як з точки зору регіональних партнерів, так і щодо домовленості з учасниками з інших регіонів. Майже 40% всіх угод охоплюють європейський ринок. ЄС, як об'єднаний член СОТ, є лідером за кількістю РТУ: на нього припадає понад 30 таких угод.

Важливим є те, що Україна входить до топ-10 країн світу з найбільшою кількістю РТУ. Проте аналіз зовнішньої торгівлі України показує, що зовнішньоторговельне сальдо для України є від'ємним, тоді як для ЄС воно є позитивним. Не важко здогадатися, що більшість угод укладено саме на користь ЄС, адже статистичні дані свідчать про те, що країни ЄС отримали більшу вигоду від ЗВТ, ніж Україна, від'ємне зовнішньоторговельне сальдо якої збільшилося з 3,3 млрд. дол. США до 4,7 млрд. дол. США [2].

Ще однією можливою загрозою для України в контексті вибору стратегії зовнішньоторговельних відносин є використання міжнародними інвесторами механізму вирішення суперечок між інвестором та державою (Investor to State Dispute Settlement – ISDS [3]), відповідно до якого окремі компанії можуть подати в арбітражний суд на країну за звинуваченням у дискримінації. Світовий досвід вирішення подібних суперечок показує, що світові арбітри у 9 з 10 випадків стають на бік інвестора, у ролі якого найчастіше виступають могутні ТНК.

Використання подібної практики містить прямі загрози для України, оскільки наша держава має багато договорів та угод про ЗВТ, наприклад, з Канадою, у яких прописано фінансову відповідальність сторін у випадку порушення будь-якого пункту угоди. Тому, зважаючи на інституційну неспроможність України відстоювати себе на міжнародній арені та захищати свої права від іноземних компаній, можна стверджувати про певні ризики використання цього інструменту міжнародного права.

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Економіка України є відкритою, але заявляти про повну відкритість національної економіки не може жодна країна, адже тим чи іншим чином, вона намагається захистити свої економічні інтереси та отримати якомога більше користі від здійснення зовнішньоторговельних операцій. Тому при виборі вектору зовнішньоторговельної політики доцільно говорити про «розумну відкритість» або ж «розумний протекціонізм».

Державне регулювання зовнішньоторговельних відносин, у т.ч. запровадження як тарифних, так і нетарифних методів регулювання значно посилюють можливості країни. За умови дотримання національної економічної безпеки відкритість економіки та входження країни у світогосподарські процеси забезпечує вагомні переваги, зокрема: створення додаткових робочих місць, збільшення обсягів виробництва продукції з доданою вартістю, підвищення конкурентоспроможності національних виробників на внутрішньому та зовнішньому ринках, розвиток науково-технічного прогресу, технологічні розробки тощо. Поряд із цим, повна відкритість національної економіки містить у собі ризики набуття залежності від світового ринку, зокрема імпортової, загрози вивезення сировинної продукції та збільшення політичного впливу інших країн на національну економіку.

Сьогодні у практиці регулювання зовнішньоторговельних відносин досить популярними є нетарифні методи, зокрема «добровільне» обмеження експорту, яке змушує експортерів дотримуватись певних обсягів експорту стратегічно важливих для країни товарів, визначених урядом. Умовна «добровільність» – це, по суті, спосіб уникнути більш серйозних і жорстких протекціоністських обмежень з боку держави. Оскільки економіка України є експортоорієнтованою, то ці заходи вже активно використовуються та застосовуються на ринку деяких стратегічних товарів, наприклад, зерна. Щорічно Міністерством аграрної політики і продовольства в Україні визначаються квоти щодо експорту зернових на світовий ринок.

До ще одного з засобів неопротекціонізму можна віднести встановлення вимог щодо вмісту національного виробництва у кінцевій створеній продукції. У 2017 році

до Верховної Ради України був внесений законопроект щодо захисту національного виробника та певних вимог до вмісту національної частки у кінцевій продукції для участі у системі державних закупівель Prozzotto [4]. З одного боку, це дійсно буде стимулювати розвиток національного виробництва, але з іншого, не завжди товари, вироблені в межах нашої країни, є більш конкурентоспроможними, ніж імпортні.

IV. ВИСНОВКИ

Вибір стратегії розвитку зовнішньоторговельних відносин України повинен здійснюватися із урахуванням її експортного потенціалу та формуватися на основі оцінки можливостей застосування протекціоністських заходів з метою задоволення національних інтересів. Різноманітні квоти повинні надаватись експортерам для того, щоб продукція, яка залишається в межах країни, використовувалася в подальшому ланцюгу доданої вартості та забезпечувала зростання ВВП, створення робочих місць і підвищення якості продукції. Саме через це доцільними стають припущення щодо використання Україною політики «розумного протекціонізму», у якому вдало поєднуються політика класичного протекціонізму та вільної торгівлі. Сьогодні це є виходом для України в умовах необхідності прийняття зважених рішень щодо вибору вектору зовнішньоторговельної політики.

Список використаних джерел

- [1] Осташко Т.О. Протекціонізм у торговельній політиці США: висновки для України // Економіка України. – 2017. – № 5-6. – С. 136-151.
- [2] Статистика зовнішнього сектора / Національний Банк України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=44502&cat_id=44446.
- [3] Investor State Dispute Settlement: Review of Developments in 2014 // Periodic Report by the UNCTAD Secretariat. – ІІА Issues Note. – No 2. – May. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://investmentpolicyhub.unctad.org/Upload/Documents/UNCTAD_WEB_DIAE_PCB_2015_%202%20IIA%20ISSUES%20NOTES%2013MAY%20.pdf.
- [4] Проект закону «Купуй українське, плати українцям» / Верховна Рада України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62736.

Демографічна проблема людства: сучасний стан, наслідки та прогнози

Горобець О. Г.

науковий керівник: Пічкурова З. В.

Кафедра міжнародних економічних відносин,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,

Київ, Україна

olhagorobeth08@gmail.com

Анотація – робота присвячена розгляду демографічної проблеми, яка несе у собі загрозу якості життя людства у майбутньому. Особливу увагу приділено тенденціям народонаселення, які можуть спричинити істотні негативні наслідки і створити перешкоди для нормального існування людства. Розглянуто дві протилежні моделі відтворення сучасного світу: старіння населення або демографічна криза у високо розвинутих країнах, та стрімке зростання чисельності населення в нерозвинених країнах. Розглянуто можливі варіанти подальшого розвитку цієї проблеми та засоби для зменшення її руйнівних наслідків.

Ключові слова – демографічна проблема, народонаселення, демографічна політика, розвинені країни, країни, що розвиваються.

I. ВСТУП

На сьогоднішній день життя сучасної людини залежить від багатьох зовнішніх чинників, таких як екологічна ситуація в країні та світі, забезпечення продовольством, економічна стабільність, відносини між державами та політиками в середині країни тощо. На жаль, людство з року в рік стикається все з більшими проблемами, які за певних умов набувають загрозливого характеру. Однією з таких проблем є демографічна проблема, яку доцільно розглянути у контексті народонаселення.

Сучасність ставить перед нами виклики нерівномірного відтворення населення у розвинених країнах та країнах, що розвиваються. У перших простежується старіння населення, в той час, як в інших – стрімке зростання чисельності. Такий демографічний дисбаланс ставить під загрозу якість життя людства у майбутньому. Це загрожує як внутрішньодержавній стабільності та розвитку, так і відносинам на міжнародній арені.

II. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Багато науковців працювали над дослідженням проблеми відтворення населення та демографічною катастрофою. Деякі робили наголос на проблемі старіння нації у розвинених країнах. Ця проблема є актуальною для всього світу, оскільки зникнення робочого класу, який є локомотивом світової економіки, може спричинити в таких державах припинення впровадження інновацій, занепад виробництва, і, як наслідок – боротьбу за продовольство та ресурси. Таку думку розділяють і деякі дослідники,

зокрема, Б. Данилишин, який висвітлює тенденції до скорочення чисельності працездатного населення та зростання чисельності населення віком від 60 років у провідних країнах. На його думку, найбільше наслідки старіння будуть відчутні у таких країнах як Японія, Німеччина та США. Автор наводить дані про те, що така ситуація несе небезпеку не лише для розвинених країн, але й для тих, що розвиваються [1].

Протилежну проблему – перенаселення Землі на науковому рівні порушили вчені Римського клубу (міжнародна неурядова організація, діяльність якої спрямована на вивчення глобальних проблем) ще близько 50 років тому. Аналізуючи сучасну динаміку чисельності населення світу, вони вказують безпосередні чинники її швидкого зростання, такі, як ранні шлюби, традиції створення багатодітних сімей, заборона абортів, релігійні переконання тощо [2].

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

На сьогоднішній день, як парадоксально б це не звучало, але саме народонаселення розглядається багатьма фахівцями як один з головних факторів, який не тільки перешкоджає задоволенню матеріальних потреб, але й загрожує самому виживанню цивілізації [2]. Станом на 2017 рік, на планеті проживає понад 7,4 мільярдів людей [3]. З найдавніших часів до початку минулого століття чисельність населення світу зростала повільно. Тільки приблизно на початку XIX століття вона досягла 1 мільярду осіб. У 1950 році чисельність населення вже складала 2,6 мільярдів. З другої половини XX століття зростання чисельності населення можна охарактеризувати як демографічний вибух: населення Землі почало зростати феноменальними темпами [2].

На жаль, найбільша частка населення Землі припадає на нерозвинені країни. Це пов'язано з відсталістю норм життя та не досконалою державною політикою. Як відомо, найбільш депресивними регіонами є країни Африки. На їх прикладі ми пропонуємо розглянути основні умови та стандарти життя, що в кінцевому рахунку спричиняють зазначені проблеми. Мешканці цих країн характеризуються як нерозвинена цивілізація. До причин різкого підвищення чисельності населення у цих країнах прийнято відносити: ранні шлюби (наприклад, згідно із

законодавством Ірану, чоловікам дозволяється вступати до шлюбу з 9 років, жінкам – з 12), вплив релігії, традиції до створення багатодітних сімей, заборону абортів [2]. Згідно зі світовою статистикою, сьогодні щорічно народжується приблизно 130 мільйонів людей, а помирає – 50 мільйонів [5]. Отже, абсолютний природний приріст населення становить 80 мільйонів. При збереженні таких темпів через два століття вся поверхня суші планети може бути заселена зі щільністю одна людина на один квадратний метр [2].

За прогнозами вчених, вже до 2025 року чисельність населення досягне 8,3 мільярдів, а у 2050 році – 9,2 мільярдів [4]. Дані прогнози змушують замислитись та здійснювати пошук ефективних шляхів для запобігання глобальній катастрофі. З цією метою деякі країни здійснюють демографічну політику – комплекс соціально-економічних заходів, за допомогою яких уряд скеровує ці процеси у потрібному напрямку. Так, у більшості країн, що розвиваються, а також у Китаї, така політика скерована на зниження природного приросту населення. Тут прийнято надавати пільги сім'ям, які свідомо обмежують кількість дітей. Крім того, ведеться пропаганда малої сім'ї у засобах масової інформації та іншими шляхами. Наприклад, у Китаї було запроваджено мінімальний вік для реєстрації шлюбу: 22 роки для чоловіків і 20 років для жінок. Сім'ї, що мали більше двох дітей, сплачували 10%-й податок на заробітну плату [6]. Проте сьогодні у Китаї відбувається поступове послаблення такої політики.

Як вже було згадано раніше, іншою загрозою для нашої планети є старіння населення. Так, прогнозується, що у майбутньому чисельність працездатного населення у розвинених країнах може різко скоротитися, що потребує залучення нових джерел трудових ресурсів. Таким джерелом, очевидно, стануть люди пенсійного віку. Скоріше за все, зменшення робочої сили призведе до підвищення пенсійного віку, але, на жаль, цим проблему не вирішити. Прийнято вважати, що саме люди віком 20-60 років здатні до інновацій. Отже, скорочення цієї категорії населення може фактично зупинити науково-технічний прогрес. Незважаючи на численні досягнення людства у різноманітних сферах, поле для винахідництва є достатньо широким і не можна зупинитися на досягнутому. Припинення процесу створення і впровадження інновацій означає зупинку розвитку, а отже – деградацію. Можливо, таке твердження є досить

песимістичним і скорочення робочої сили, навпаки, стабілізує розвиток технологій, але, без сумніву, навіть у цьому випадку також потрібно утримувати розумний баланс: зокрема, не можна дати роботам можливість витіснити людину, оскільки актуальною стане загроза війни штучного інтелекту проти людського.

Іншою, не менш важливою проблемою є скорочення робочої сили в розвинених країнах, яке в подальшому нестиме за собою збільшення міграційних потоків з менш розвинених країн світу. Крім того, як у країнах, що розвиваються, у них також буде застосована демографічна політика, але вже протилежна, наприклад, вона може проявлятися через надання пільг родинам, які мають дітей, та підвищення рівня медичного та соціального забезпечення.

IV. ВИСНОВКИ

Таким чином, демографічна проблема несе у собі загрозу стабільності існування людства. Основними тенденціями народонаселення сьогодні є загроза депопуляції (або демографічна криза у розвинених країнах) та стрімке зростання населення, демографічний вибух для країн, що розвиваються. Досліджені проблеми можуть бути актуальними при складанні цілісної картини глобального стану міжнародних економічних відносин та при створенні системи для пом'якшення їх ефекту на людство та Землю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Данилишин Б. Как «стареет экономика» [Електронний ресурс] / Б.Данилишин // Новое время. – 2018. – Режим доступу: <https://nv.ua/opinion/danylyshyn/kak-stareet-ekonomika-2454316.html>.
- [2] Голіков А. П. Глобальна демографічна проблема сучасності: стан та перспективи / Голіков А. П. // Вісник Харківського Національного Університету імені В. Н. Каразіна. Сер.: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. – 2016. - №5 – С. 8-12.
- [3] Населення Землі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Населення_Землі
- [4] Food and Agriculture Organization [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fao.org>.
- [5] Доклад Генерального секретаря (E/CN.9/2011/5). – Нью-Йорк: ООН, 2011.
- [6] Демографічні проблеми людства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.refine.org.ua/pageid-3970-4.html>.

Електронні валюти в умовах глобального бізнесу

Грущинська Н.М.,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри публічного управління і адміністрування,
Навчально-науковий інститут неперервної освіти,
Національний авіаційний університет,
Київ, Україна
natnik2006@meta.ua

Анотація — в роботі тезово представлено вплив трансформаційних змін на ринках криптовалют в умовах розвитку нових форм міжнародного бізнесу, глобалізаційних процесів. Проведено аналіз валютних бірж і тенденцій розвитку віртуальних валют.

Ключові слова — електронний бізнес, криптовалюти, валютні біржі, біткоіни.

I. ВСТУП

В сучасних умовах глобальних трансформацій, обумовлених тяжінням до об'єднання країн світу, розвитку, в першу чергу, економічної співпраці особливо актуальними стають питання електронного бізнесу, здійснення електронних валютних операцій.

II. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах глобалізації електронні валюти стрімко набувають популярності, що викликає необхідність дослідження особливостей їх розвитку в контексті глобального бізнесу та під впливом трансформаційних змін.

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Станом на 2018 рік на світовому ринку електронних валют існує 20 основних криптовалют, найдорожча і, відповідно, затребувана – bitcoin. З 20 провідних бірж з торгівлі криптовалютами, як мінімум 6 (при цьому найбільш домінуючих, Binance, OKEx, Bitfinex, Huobi, Kusoін, LakeBTC) належать до юрисдикції Китаю + 1 Південної Кореї. Роки їх створення від 2013 до 2017 і дві, які стоять в рейтингу на перших позиціях, – 2017 рік. "Китайські" біржі характеризуються низькими зборами за торгівлю та швидкою обробкою. Умови для торгівлі більш ніж сприятливі. Наявність значної кількості бірж Китаю дає їм можливість домінувати на ринку електронних валют і певною мірою контролювати зовнішню ситуацію на ринках криптовалют. Незважаючи на це, Китай має намір ввести додаткові заходи проти торгівлі криптовалютами на своїй території. А саме заборона онлайн-платформ і мобільних додатків. З вересня 2017 року уряд Китаю вже заборонив криптовалюти ICO, Initial coin, але тим не менше відсутня інформація про біткоіни або ефіріум. Враховуючи геополітичні можливості Китаю, можна припустити, що КНР може контролювати та вносити дисбаланс на міжнародному ринку криптовалют, що все одно буде мати позитивний ефект. Це ліквідує монополію біткоінів. І якщо розглянути ринок криптовалют з точки зору законів конкуренції, то стабільність у вигляді домінуючої присутності біткоінів є уявною і не призведе до

розвитку. Як і всі ринки, на яких немає конкуренції. У разі випуску нової валюти в Китаї, процес буде контролюватися державою, і, відповідно, певним чином задавати умови роботи всього міжнародного ринку криптовалют. Це буде проявлено, в першу чергу, при регулюванні між собою криптовалют (встановлення курсів). Так як "світова ринкова справедливість" може бути порушена державним регулюванням Китаю, відповідно КНР і впливатиме на встановлення курсів валют.

Також на ринку криптовалют присутні тенденції скорочення або заборони операцій з криптовалютами в певних країнах, наприклад в Росії, Казахстані, Єгипті. Певними обмеженнями є вимоги щодо особливостей торгівлі на певних ринках, наприклад, на GDAX відкритий доступ для жителів Великобританії і США, ЄС, а для жителів Сінгапура – немає. На китайських біржах вимоги й умови більш ліберальні. Ринок криптовалют активно розвивається і в Африці, в Зімбабве, наприклад, ціни на біткоіни найвищі у світі, від 14 тис. дол. США, а темпи зростання ринку біткоінів в Нігерії випереджають китайські. Крім того, розвиток ринків криптовалют активізується в ПАР, Анголі.

Слід також додати про деякі особливості безпеки на ринках криптовалют. При тому, що ринок криптовалют вважається безпечним і не можливим для спекуляцій, у 2014 році на гонконгській біржі Bitfinex відбулася хакерська атака, в результаті якої було викрадено 744 408 біткоінів, і з метою стабілізації ситуації біржа випустила тимчасову валюту ВТХ, аналогічну за ціною біткоінів, та до 2017 року покрила свої боргові зобов'язання.

IV. ВИСНОВКИ

Розвиток ринку криптовалют може призвести до повної заміни паперових грошей, в першу чергу через те, що електронні гроші мають кілька важливих плюсів: наприклад, біткоіни повністю анонімний і його не можна використовувати двічі. Крім того, експертами прогнозується зростання курсу біткоінів до 1 мільйона доларів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Тапскотт Д., Тапскотт А. Революція блокчейн. – М.: Ексмо, 2017. – 448 с.
- [2] Генкин А., Михеев А. Блокчейн. Как это работает и что ждет нас завтра. – М.: Альпина, 2018. – 592 с.
- [3] Вигна П., Кейси М.Дж. Эпоха криптовалют. Как биткоин и блокчейн меняют мировой экономический порядок. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2018. – 432 с.
- [4] Тарасов Д., Попов А. От золота до Биткоина. – М.: Альпина, 2018. – 98 с.

Пріоритети міжнародного економічного співробітництва України у сфері ядерної енергетики

Жосан О.В.

науковий керівник: Біла С.О.

Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу,

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,

Національний авіаційний університет,

Київ, Україна

svghosan@gmail.com

Анотація — у роботі виявлено системні проблеми – економічні, технологічні, екологічні – та виклики щодо гарантування та забезпечення безпеки, що супроводжують розвиток ядерної енергетики в Україні та у світі. Визначено провідні міжнародні організації, що опікуються питаннями розвитку ядерної енергетики. Особлива увага приділена обґрунтуванню пріоритетів міжнародного економічного співробітництва України у сфері вирішення стратегічних завдань щодо розвитку ядерної енергетики. Висвітлено вплив Нової енергетичної стратегії України до 2035 р. та міжнародного економічного співробітництва на розвиток ядерної енергетики в Україні.

Ключові слова — енергетичний ринок, енергетичний баланс, енергетична стратегія, ядерна енергетика, атомна електростанція, міжнародні організації, міжнародне економічне співробітництво.

I. ВСТУП

Енергетика та енергетичні ресурси – важливий стратегічний ресурс для економічного, соціального та науково-технічного розвитку кожної країни світу. Енергетичний сектор є основою стабільного розвитку національного господарства, забезпечує світлом і теплом сферу житлово-комунального господарства. Експерти розрізняють традиційні (вуглецеві) та альтернативні джерела енергії. Традиційні джерела енергії передбачають вироблення енергії (у т.ч. електроенергії) за рахунок використання нафти, вугілля та природного газу, що є не відновлювальними у природі після їх видобутку. Альтернативні ж джерела енергії поділяються на атомну та відновлювальну енергетику, до якої належать енергія сонячного випромінювання, вітру, морів, річок, біоенергетика тощо.

Людство постійно знаходиться у пошуках дешевої, доступної та екологічно-безпечної енергії. Саме тому все більшої популярності у світі набувають атомні електростанції (АЕС). АЕС – це електростанція, в якій ядерна енергія перетворюється на електричну. Перевагою атомної енергетики вважають дешевизну і відсутність небезпечних викидів (CO₂) при виробництві електроенергії.

II. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Доцільно припустити, що ядерна енергетика близька до ідеальної, адже вона ефективна й недорога. Натомість, розвиток ядерної енергетики супроводжується низкою ризиків (на кшталт Чорнобильської трагедії,

радіоактивного випромінювання). Отже, найважливішою проблемою для розвитку ядерної енергетики є дотримання вимог ядерної безпеки, збереження екологічного балансу, забезпечення утилізації радіоактивних відходів діяльності АЕС, врахування ризиків захоронення відпрацьованого ядерного палива, теплового забруднення природних водойм, вода з яких використовується для охолодження агрегатів АЕС та ін. Будівництво ж нових АЕС (екологічно безпечних) є надзвичайно дорогим та потребує великих інвестицій. Така постановка проблеми свідчить про актуальність обраної теми дослідження.

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Для України енергетична проблема традиційно набуває особливого значення. Для зменшення залежності від імпорту енергетичних ресурсів (у т.ч. з РФ) Україна має розвивати енергетику, ґрунтуючись на власному ресурсному потенціалі. Особливого значення для України набуває розвиток ядерної енергетики, адже за підсумками 2017 року, її питома вага у загальному енергетичному балансі країни складала понад 51 %. Станом на 2018 р. в Україні працює чотири АЕС, на яких діють 15 енергоблоків типу ВВЕР (водо-водяний енергетичний реактор) загальною потужністю 13880 МВт. За останнє десятиліття завдяки АЕС загальне щорічне виробництво електроенергії в Україні збільшилось, зросла й частка електроенергії, що виробляється на атомних електростанціях [2].

Важливим елементом зовнішньоекономічної політики України у сфері розвитку ядерної енергетики є членство нашої країни у міжнародних організаціях (ВАО АЕС, WNA, FORATOM, EUR), співпраця з МАГАТЕ, ЄК, ЄБРР, Євратомом, а також двостороннє співробітництво з компаніями-представниками країн з розвиненим ядерним потенціалом [1]. Метою налагодження ефективного міжнародного економічного співробітництва України з країнами-партнерами у сфері ядерної енергетики є збереження конкурентоздатності ядерного виробництва електроенергії, залучення міжнародної науково-технічної і фінансової допомоги, залучення іноземних інвестицій, впровадження кращих здобутків міжнародного досвіду. Серед провідних країн, з якими Україна налагодила міжнародне економічне співробітництво та науково-технічний обмін у сфері ядерної енергетики є: Франція, Бельгія, Швеція, Японія, Південна Корея, Словаччина, РФ, Фінляндія, США. Досвід цих країн у сфері розвитку ядерної енергетики є вагомим. Так, у загальному

енергетичному балансі атомна енергетика займає: Франція (75 %), Бельгія (54 %), Словаччина (51 %). Серед світових лідерів у сфері виробництва ядерної електроенергії перебуває США (769 млрд кВт/рік), Франція (405 млрд кВт/рік), РФ (166 млрд кВт/рік) [1]. Цікаво зазначити, що найбільшою АЕС у світі вважається АЕС Касівадзакі-Каріва (м. Касівадзакі, префектура Ніігата, Японія). Її встановлена потужність – 8,2 ГВт, а у експлуатації цієї АЕС знаходяться сім ядерних реакторів [1]. Натомість найбільшою АЕС на території Європейського континенту вважається українська Запорізька АЕС у м. Енергодар (Запорізька область, Україна). У експлуатації Запорізької АЕС перебуває шість атомних реакторів сумарною встановленою потужністю понад 6 ГВт [1].

За кількістю енергетичних реакторів Україна займає десяте місце у світі й п'яте у Європі. Дванадцять енергоблоків Україна успадкувала від СРСР, ще три було введено в експлуатацію в часи незалежності (з 1995 по 2004 рр.). Наразі для забезпечення продовження експлуатації для кожного енергоблоку АЕС реалізується програма досліджень, перевірок та заходів, які забезпечують необхідний рівень безпеки й надійності в умовах їх довгострокової експлуатації. Вимоги до організації подібних робіт визначені національними нормативними документами і відповідають міжнародним рекомендаціям і стандартам (зокрема, стандартам МАГАТЕ з безпеки АЕС) [2].

У 2008 – 2009 рр. на всіх енергоблоках українських АЕС в рамках спільного проекту України, Європейської Комісії та МАГАТЕ проводилась системна комплексна оцінка безпеки українських АЕС. П'ятнадцять місій, до яких увійшли експерти МАГАТЕ і Єврокомісії, ретельно перевірили українські АЕС та встановили їхню відповідність вимогам МАГАТЕ з ядерної безпеки [2]. Натомість, актуальною проблемою для України залишається захоронення відпрацьованого ядерного палива, що накопичується впродовж усього часу роботи ядерного реактора та має значний період напіврозпаду, а отже – формує ризик випромінювання відходів АЕС та радіації на невизначений період (до тисячі років).

Міжнародне економічне співробітництво у сфері безпеки та надійності експлуатації енергоблоків АЕС, що були введені в експлуатацію понад 20 та 30 років тому є спільним завданням для всієї атомної енергетики як окремої країни, так і світу. У сфері ядерної енергетики є незмінне правило: «Щодня необхідно зробити крок для підвищення безпеки, щоб не відставати від нових знань, які дає наука і досвід експлуатації». Такі заходи потребують налагодження ефективного міжнародного економічного співробітництва як на мікрорівні (на рівні окремої АЕС), так і в процесі розробки та впровадження національної стратегії розвитку енергетики країни. В нашій країні прийнято Нову енергетичну [4]

стратегію України до 2035 року, а її девізом визначено слоган: «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» [3].

Нова Енергетична стратегія України (далі – Стратегія) – документ, який визначає пріоритети та базові орієнтири розвитку паливно-енергетичного комплексу України на період до 2035 року. Стратегія передбачає реформування енергетичного комплексу України, що буде завершено до 2025 року [3]. Основними цілями Стратегії є: свідоме та енергоефективне суспільство, енергетична незалежність національного паливно-енергетичного комплексу, розвиток ринків енергетичних ресурсів, забезпечення інвестиційної привабливості енергетичного ринку України, мережева інтеграція та поетапне приєднання України до єдиного європейського енергетичного простору, розробка та впровадження сучасної системи менеджменту на енергоринку. Викликом для України вже у 30-ті роки XXI ст. стане потреба зупинки та закриття старих АЕС, що були введені в експлуатацію у другій половині XX ст. Такі ж питання стануть і перед 30 іншими країнами світу, що експлуатують технічно застарілі АЕС. Як варіант вирішення проблеми дефіциту електроенергії внаслідок закриття застарілих АЕС – побудова нових АЕС на кардинально нових, інноваційних принципах безпеки та технічного оснащення. Таким шляхом ідуть більш ніж 60 країн світу – серед яких країни Азії, Китай, Індія. Ці країни активно залучають механізми міжнародного економічного співробітництва для інноваційного оновлення ринку виробництва ядерної електроенергії.

IV. ВИСНОВКИ

На ґрунті проведеного аналізу слід підкреслити перехід міжнародного енергетичного ринку на чергову стадію трансформації. Основними результатами перетворення стануть: удосконалення ланцюга постачання через модернізацію виробництва, процесу транспортування енергетичних ресурсів; підвищення енергоефективності світової економіки та мінімізація негативного впливу на навколишнє середовище. Водночас міжнародне співробітництво у сфері ядерної енергетики має бути одним із провідних напрямків України. Адже завдяки йому можна збагачувати національний потенціал на підставі переймання та використання світового досвіду, залучати робочу силу з-за кордону, сприяти розповсюдженню у світі досягнень країни в різних сферах діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] ЕнергоАтом [Електронний ресурс] / 1 – Режим доступу до ресурсу: <http://www.energoatom.kiev.ua/ua/actvts/international/>.
- [2] Укрінформ [Електронний ресурс] / 1 – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2406172-atomna-energetika-ukraini-casu-dla-subektivnih-ocinok-ne-zalislilosa.html>.
- [3] [3] НОВА ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ ДО 2035 РОКУ [Електронний ресурс] / 1 – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80>.

Зовнішня заборгованість країн у глобальній фінансовій системі

Ковтун В.О.

науковий керівник: Пічкурова З.В.

Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
Київ, Україна
victoriaaakovtun@gmail.com

Анотація – робота присвячена розгляду проблеми зовнішньої заборгованості країн у глобальній фінансовій системі. В роботі досліджується еволюція поглядів на державні зовнішні запозичення, аналізуються стандартні показники визначення державного боргу, а також відношення державного боргу до експорту країни, що рідко враховується при визначенні можливостей обслуговування країною зовнішнього державного боргу.

Ключові слова – зовнішній державний борг, зовнішні боргові зобов'язання, обслуговування державного боргу, зовнішня заборгованість.

I. ВСТУП

Одним із основних показників, що відображає рівень економічного розвитку країни є показник її зовнішнього державного боргу.

Зовнішній борг – це фінансові зобов'язання держави перед іноземними кредиторами, тобто зовнішні позики та несплачені за ними відсотки, що підлягають сплаті у встановлений термін [1].

З одного боку, державні зовнішні позики дають можливість розширення фінансового потенціалу для економічного зростання країни. З іншого – залучаючи позичковий капітал, держава стикається зі зменшенням обсягу національного доходу та збільшенням частки зовнішнього боргу у ньому, що поглиблює сучасну глобальну проблему світової заборгованості, яка проявляється у зростанні обсягу світового боргу та у глибокій взаємозалежності країн-кредиторів та країн-боржників.

II. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

З 1970-х рр. зовнішня заборгованість країн світу набула глобального характеру і трансформувалась із кризи неплатоспроможності країн, що розвиваються, у глобальну проблему заборгованості. Визначальною ознакою розвитку сучасної світової фінансової системи є зростання обсягів

позичкових ресурсів та поглиблення кризи зовнішньої заборгованості.

Дослідження проблеми обслуговування, а також управління зовнішнім державним боргом є особливо важливим в умовах проблем економічного розвитку, яких впродовж останніх років зазнає Україна. В останні роки Україна все більше занурюється у фінансову залежність, зокрема від Міжнародного валютного фонду. Сьогодні сума зовнішнього державного боргу України перевищує можливості його обслуговування, що загрожує посиленням економічної кризи та зростанням фінансової залежності від інших країн та міжнародних організацій.

Визначення основних сучасних тенденцій зовнішньої заборгованості України є необхідним для подальшого управління та вирішення однієї із найбільш важливих проблем розвитку світової фінансової системи, якою є зовнішня заборгованість країн світу.

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

В економічній теорії зовнішній державний борг завжди мав вагомий вплив на макроекономічну систему країн світу. Ще з XVI ст. представники різних економічних шкіл та течій ведуть полеміку щодо доцільності залучення іноземних запозичень для фінансування дефіциту бюджету країни. Вперше проблема зовнішнього державного боргу була розглянута на початку XVI ст. меркантилістами, які виступали за активне державне регулювання економіки. Зовнішній державний борг розглядався ними як приток фінансових ресурсів в країну, а отже і оцінювався позитивно [2, с. 86].

З розвитком економічної думки з'являлись як прихильники залучення зовнішніх позик, які, на їх думку, сприяють активізації економіки, стимулюючи споживання та інвестиції у виробництво (зокрема, німецька школа економіки, кейнсіанство), так і ті, що вбачали у зовнішньому борзі негативне явище, витрати на

обслуговування якого спричиняють відтік ресурсів з країни (класична школа економіки, фізіократи, марксистська теорія). На сучасному етапі зовнішні позики є невід'ємним елементом світової економічної системи[2].

Проте на сьогодні зовнішня заборгованість країн, особливо тих, що розвиваються, значно зросла і перевищує їх ВВП та доходи від експорту, що унеможливило позбавлення від боргового тягара. Від ідеї позики як рушія економічного розвитку не залишилося нічого, адже нові кредити використовуються для погашення раніше отриманих.

Великими боржниками стали і розвинені країни, які займають перші місця у світових рейтингах зовнішньої заборгованості. Так, загальна сума світового боргу станом на кінець 2017 року становила 63 трлн дол. США. При цьому більша частка світового боргу зосереджена у таких країнах, як США, Японія, Китай та в інших розвинених економіках світу [3].

В абсолютних показниках лідерами за обсягами державної заборгованості у 2017 році стали США, Японія, Китай, Італія та Франція. Разом перші три країни формують 66% світового боргу, що у вартісній оцінці складає 41,6 трлн дол. США [3]. За даними Міністерства фінансів України, станом на 31.01.2018 сукупні запозичення нашої держави становлять 76,113 млрд дол. США (у т.ч. 49,026 млрд дол. США склали зобов'язання перед іноземними кредиторами)[4].

Однак у відносних показниках, а саме, у відношенні до ВВП, вказані країни не займають перші місця рейтингу. Тут передові позиції у 2017 році займають Японія (239.3%), Греція (181.6%), Лівія (148.7%), Італія (132.6%) та Португалія (130.3%) [3]. В Україні валовий зовнішній борг подолав позначку у 121,7% ВВП на кінець 2016 року[4].

Варто зазначити, що показник відношення зовнішнього державного боргу до ВВП не може повністю відобразити вплив боргу на можливість його обслуговування в країні. Саме тому, на нашу думку, більш наочним є аналіз відношення зовнішнього боргу до експорту між країнами, адже саме із зовнішніх надходжень у вигляді прибутку від експорту найефективніше здійснюється виплата зовнішніх боргових зобов'язань країни. За цим показником

найбільшими боржниками є такі країни, як Судан, Ефіопія, Ямайка - 435,02%, 292,09% та 280,23% відповідно. В Україні цей показник складає 96,13% [5].

Станом на початок 2018 року, Україна знаходиться у списку найбільших боржників МВФ, посідаючи друге місце після Греції. При цьому на початку лютого Україна погасила частину кредиту МВФ на суму 462 млн дол. США. За даними НБУ, Уряд нашої країни планує виплатити 4 млрд дол. США у 2018 році, а до 2022 р. - близько 20 млрд дол. США за зовнішніми зобов'язаннями.

IV. ВИСНОВКИ

Таким чином, у світовій практиці зовнішній борг розглядається як закономірне явище та вважається припустимим підтримувати постійні від'ємні дефіцити. Однак, у довгостроковій перспективі зовнішні зобов'язання звужують інвестиційні можливості країни та гальмують її економічне зростання. Окрім цього, обслуговування зовнішнього боргу позбавляє країну можливості проведення власної економічної політики з орієнтацією на її національні інтереси, тим самим поглиблюючи залежність одних держав від інших. Криза заборгованості окремих країн трансформувалась у глобальну проблему світової фінансової системи, яка на даному етапі вимагає кардинальних рішень світової спільноти, що змінили б кредитні відносини між країнами. Аналіз стану зовнішньої заборгованості України свідчить про те, що в нашій країні посилюється борговий тягар, що з кожним роком набирає все більших обертів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Голіков А.П. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А.П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 464с.
- [2] Софієнко А.П. Еволюція поняття «Зовнішній державний борг» як індикатора фінансової безпеки/ А.П. Софієнко // Економіка і регіон. – 2016. – №3. – С. 86-94.
- [3] Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org>.
- [4] Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
- [5] Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org>.

Глобальна проблема забезпечення ресурсами

Корява Д.С.

науковий керівник: Антоненко К.В.
Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
Київ, Україна
koriavadiana1998@gmail.com

Анотація — робота присвячена розгляду проблеми забезпечення ресурсами країн світу. В роботі розглянуто основні тенденції зміни загального обсягу ресурсів. Розраховано співвідношення найбільш використовуваних джерел енергії у світі, а також запропоновано шляхи подолання цієї проблеми.

Ключові слова — невідновні природні ресурси, джерела енергії, альтернативні джерела, нафта, природний газ.

I. ВСТУП

Однією із основних глобальних проблем, які більшість вчених ставлять на перше місце, є проблема забезпечення ресурсами. Глобальна проблема ресурсів полягає в тому, що люди споживають без обмежень і виснажують запаси природних елементів планетарної екосистеми, компонентів органічного та неорганічного життя. Тим часом ресурси Землі не безмежні, вони вичерпні; збільшення марнотратного використання природних ресурсів на регулярній основі призводить до їх вичерпання і не дозволяє їм оновлюватися.

Зазвичай проблема ресурсу розглядається як винятково екологічна або суто економічна. Сьогодні проблема ресурсів розглядається з точки зору наявності, вичерпності та залишків запасів. Індикатор наявності ресурсів – це співвідношення між обсягом резервів та обсягом їх споживання. Достатність мінеральних ресурсів вимірюється кількістю років, відомі запаси будуть зберігатися, якщо вони споживаються за поточним курсом; а рівень лісового, земельного та водного ресурсів визначається сумою резерву на душу населення [1].

Особливість вичерпаності має вирішальне значення для оцінки ресурсів і природним чином розподіляє всі планетарні ресурси на поновлювані та невідновлювані. Таким чином, багато поновлюваних природних ресурсів перестали бути відновленими через антропогенний вплив, наприклад: повітря, прісна вода, родючість ґрунту, багато видів тварин і рослин, а також цілі екосистеми.

II. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

На сьогоднішній день з розвитком сучасної промисловості спостерігається тенденція до збільшення видобутку усіляких видів мінеральної сировини. Якщо і надалі буде продовжуватися така тенденція –

нераціональне використання, а в результаті виснаження непоновлюваних ресурсів, – то до 2100 року на Землі практично не залишиться непоновлюваних ресурсів.

Стабільне зростання та забезпечення ресурсами невіддільно пов'язані. Неможливо ліквідувати бідність шляхом безмежного поглинання ресурсів і тим самим наносячи чималу шкоду навколишньому середовищу. Для подальшого економічного розвитку потрібний буде такий обсяг промислового капіталу, який буде не в змозі повністю забезпечити, в результаті виникне потреба у величезному припливі ресурсів. Інтенсивне збільшення ресурсів спричинить швидке виснаження наявних ресурсів. В результаті буде підвищуватися вартість ресурсів, а з ростом цін на сировину і будуть виснажуватись родовища, в результаті будуть потрібні великі капіталовкладення для їхнього видобутку, а, отже, буде усе менше і менше вкладатися в майбутній ріст. І коли капіталовкладення перестануть компенсувати виснаження ресурсів, відбудеться руйнування індустрії, а разом з нею всієї сфери послуг, що залежить від промисловості [2].

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Сучасні зміни у демографічних процесах в сучасному світі розглядаються як одні з найважливіших глобальних проблем і невіддільно пов'язані з проблемою забезпеченості природними ресурсами. Чисельність населення Землі історично постійно зростала, однак найбільш інтенсивний ріст спостерігається протягом останніх років. За даними Світового Банку, з 1960 року населення світу збільшилось з 3 млрд до 7,442 млрд у 2016 році та прогнозується близько 8 млрд у 2020 році.

З одного боку, зростання кількості населення, безумовно, свідчить про покращення якості життя людей, однак, зважаючи на те, що населення розміщується нерівномірно, та в деяких регіонах, особливо в країнах, що розвиваються, відбувається демографічний вибух, що веде до збільшення використання ресурсів для забезпечення хоч би мінімальних потреб у харчуванні та енергії. З іншого боку, в розвинених країнах світу, де спостерігається переважно демографічна криза, яка проявляється у зростанні смертності та зменшенні народжуваності, існує тенденція до перевикористання та марнотратства ресурсів.

Саме тому у відсотковому значенні до ВВП Світовий Банк визначив загальний обсяг природних ресурсів, який

може бути використаний для потреб людства, щоб застерегти світову спільноту про загрозу наслідків вичерпання невідновних природних ресурсів [3].

У динаміці помітно, що з 1970 по 1980 рік обсяг природних ресурсів зріс з 0,841% від ВВП до 1,731 %, що зумовлено виявленням та розробкою нових родовищ. З 2010 року наявні родовища вичерпуються [3].

У щорічному статистичному звіті Global Energy станом на 2017 рік було підраховано співвідношення найбільш використовуваних джерел енергії у світі за 2016 рік. Такими є нафта, що складає третину усього споживання енергії. З невеликим відривом далі природний газ – 29%. Використання вугілля складає 18%, ядерної енергетики – 8%. Альтернативні джерела енергії, яким прогноують майбутнє збереження ресурсів планети, на сьогодні займають лише 12% усього співвідношення використання енергії, з яких 2,9% – вітрова енергія, 5,2% – переробка біомас, 0,6% – геотермальна енергія і 0,5% – сонячна енергія.

Відповідно до даних Global Energy Statistical Yearbook 2017 [4], найбільшими споживачами енергії у 2017 році є Китай, США, Індія, Росія, Японія, Німеччина, Республіка Корея, Бразилія, Канада, Іран, Франція та Саудівська Аравія (рис.1). Дані визначаються за показником Mtoe (англ. – mln tones of oil equivalent) – «мільйон тон нафтового еквіваленту». Україна складає 9% світового споживання енергії, що за показником становить 91 Mtoe.

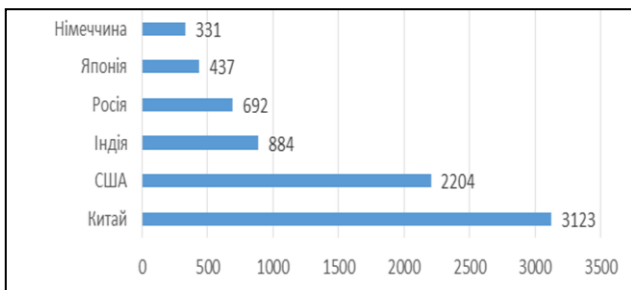

Рис.1. Найбільші споживачі енергії у 2017 р., Mtoe.

Зазначена вище статистична інформація та більшість інших теорій вказують на наслідки вичерпання природних ресурсів, що обумовлюють ряд інших глобальних проблем, зокрема це стосується продовольчої та демографічної проблеми безпосередньо.

У цьому ж контексті широко обговорюється питання «піку нафти» як глобальної проблеми, зокрема енергетичної та тієї, що може змінити напрям розвитку економіки країн, які спеціалізуються на видобутку та переробці нафтопродуктів.

Пік нафти – момент, коли рівень добутку та розробки запасів нафтородовищ досягне максимального рівня та після якого добуток має зменшуватися [5]. Експерти ще з

1990-х років зазначали, що за прогнозами критичний рівень нафтової, а тому і енергетичної кризи досягне свого апогею до 2020 року.

Однак з боку ООН існують більш оптимістичні прогнози: через виявлення все нових родовищ та пошуків нових джерел енергії запасів ресурсів вистачить на тривалий час, та невідновні ресурси заміняться альтернативними.

Отже, на сьогоднішній день перед людством постала нагальна потреба правильного розподілу обмежених ресурсів між різними конкуруючими цілями. Що стосується уряду, то він має проводити таку політику, яка б гарантувала збереження ресурсів. Треба зберегти те, що є, інакше в майбутньому ресурсна база буде настільки виснажена, що користь буде нульова, а можливо і принесе збитки країні [1].

Саме тому одними із шляхів вирішення проблеми забезпечення ресурсів, енергетичної проблеми та забезпечення цілісності екологічної системи можна виділити такі:

1. Повний перехід на альтернативні джерела енергії.
2. Використання енерго- та ресурсозберігаючих технологій
3. Поліпшення енергоефективності.

IV. ВИСНОВКИ

У статті розглянуто основні тенденції у сфері забезпеченості ресурсами та висвітлено основних споживачів енергії. Також у статті запропоновано шляхи подолання проблеми забезпечення ресурсами. Ці шляхи можуть потенційно зменшити використання ресурсів, а особливо вичерпаних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] The global resources [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://planetaryproject.com/global_problems/resource/?p=3.
- [2] Ващенко К. О. Ключові глобальні проблеми та шляхи їх подолання [Електронний ресурс] / К. О. Ващенко, В. О. Корнієнко – Режим доступу до ресурсу: <http://posibnyky.vntu.edu.ua/politolog/212..htm>.
- [3] <https://data.worldbank.org/> - офіційний сайт статистики Світового банку.
- [4] Global Energy Statistical Yearbook 2017 [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.enerdata.net/publications/world-energy-statistics-supply-and-demand.html>.
- [5] Michael Lynch. Peak Oil 1: What Is Peak Oil? / Michael Lynch. // Forbes. – 2014.
- [6] <http://www.iea.org/statistics/topics/oil/> - офіційний сайт International Energy Agency.
- [7] <http://www.un.org/> - офіційний сайт ООН.
- [8] <https://sustainabledevelopment.un.org/topics/sustainabledevelopmentgoals> - офіційний сайт Цілей розвитку ООН.

Проблемні аспекти експорту продукції агропромислового комплексу

Рогач М.С.

науковий керівник: Антоненко К.В.
Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,
Національний авіаційний університет,
Київ, Україна
maria_rogach@ukr.net

Анотація — робота присвячена розгляду проблем експорту продукції агропромислового комплексу. Проаналізовано наслідки скасування податку на додану вартість на експорт деяких видів сільськогосподарської продукції. Розглянуто перспективи розвитку агропромислового комплексу України.

Ключові слова — експорт, агропромисловий комплекс, податок на додану вартість, зернові культури, сільське господарство.

I. ВСТУП

Агропромисловий комплекс (АПК) України – це складна виробничо-економічна система, яка є групою технологічно й економічно взаємопов'язаних галузей народного господарства. Вона складається з трьох основних сфер: перша забезпечує сільське господарство спорядженням та засобами виробництва; друга становить власне сільське господарство; третя передбачає збирання, обробку і зберігання продукції. Центральною ланкою агропромислового комплексу є сільське господарство.

Загалом агропромисловий комплекс займає дуже важливу частину в економіці України. В ньому нагромаджена майже третина основних виробничих фондів, 25% зайнятого населення, виробляється третина національного доходу та п'ята частина валового суспільного продукту. В структурі світового експорту Україна по багатьом позиціям, таким як соняшник, пшениця, кукурудза, олія, входить в десятку лідерів.

З кожним роком Україна нарощує обсяги врожайності зернових, тим самим підтверджуючи свою позицію на світовому ринку та збільшуючи експорт. Провідним продуктом в агропромисловому комплексі України вже декілька років є соняшникова олія – 5.84 млн. склав експорт у 2016/2017 маркетинговому році, що на 30.4% більше попереднього року [1].

II. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Україна має досить непогані перспективи в розвитку агропромислового бізнесу, та цьому повинна сприяти низка факторів, таких як нова система держпідтримки аграріїв та перехід на загальну систему оподаткування в сільському господарстві [2].

В Україні існує постанова про повернення податку на додану вартість (ПДВ) при експорті зернових культур задля стимулювання та підтримки вітчизняного виробника. Згідно з Податковим кодексом, платник ПДВ відображає суму відрахування в декларації, до якої додає рахунок. Протягом 30 календарних днів проводиться перевірка контролюючими органами, і якщо сума бюджетного відшкодування підтверджується, у п'ятиденний строк після закінчення перевірки подається висновок до органу Державного казначейства. Проте в кінці 2017 року парламент постановив тимчасово скасувати нарахування ПДВ при експорті ріпаку та соєвих бобів [3].

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Насамперед, постає питання, як задовільнити інтереси обох сторін – як держави, так і виробника. В Податковому кодексі правками передбачено тимчасове скасування відшкодування ПДВ при експорті соєвих бобів з 1 вересня 2018 року до 31 грудня 2021 року, ріпаку - з 1 січня 2020 року до 31 грудня 2021 року [4].

Аграрії виступають з протестом до даного законопроекту та вимагають від Верховної Ради підтримки законопроекту №7403-2, котрий поверне відшкодування ПДВ при експорті сої та ріпаку.

Народний депутат Ніна Южаніна наголошує на тому, що при підтримці даного проекту будуть порушені численні домовленості між виробниками і переробниками. При розгляді 21 грудня змін до Податкового кодексу були прийняті компромісні норми, котрі аграрії порушують, підіймаючи дане питання тільки з однієї сторони.

Як досягти задоволеності обох сторін? Даним питанням цікавиться український виробник олії "Ніжинський жиркомбінат". Його представники акцентують увагу на тому, що поправки про скасування відшкодування ПДВ є дуже важливими не тільки в сфері АПК, а і загалом для України. Таким чином, всередині країни буде залишатися близько 3 млн. тонн сої та 2 млн. тонн ріпаку, які зараз вивозяться за низькою ціною у інші країни. Якщо ж переробляти ці 5 млн. тонн на вітчизняних підприємствах, то Україна зможе заробити на доданій вартості 300 млн. дол. Дані кошти можна спрямувати на будівництво нових

заводів, створення нових підприємств та робочих місць не тільки в сільськогосподарській галузі.

Ще однією важливою причиною для переробки сої в межах країни є географічне положення. Україна знаходиться на кордоні з Європейським Союзом, який, в свою чергу, імпортує з Бразилії та Аргентини 22 млн. тонн соєвого шроту та 14 млн. тонн соєвих бобів, і це економічно не вигідно, з точки зору логістики.

Також можна виділити нераціональність експорту сої російським компаніям, які мають свої заводи на території Білорусі, в планах яких стоять закупки української сировини і переробки її в країні, де є великий попит. Так російська компанія закrije весь ринок соєвого шроту, використовуючи нашу ж сировину, а українські заводи будуть стояти недозавантаженими, не отримуючи достатньої доданої вартості.

Думки з приводу скасування відшкодування ПДВ розділилися, але, на жаль, 9 з 10 найбільших експортерів мають переробні заводи як в Україні, так і за кордоном. Залишається лише прорахувати, де саме буде вигідніше переробити сировину і, як показує статистика, 5 млн. тонн сировини покидають територію нашої країни. Україна залишається сировинним додатком країн, які в дійсності ведуть політику протекціонізму від готової продукції.

З іншого погляду, занепокоєння виникло при розгляді питання маржинальності тих заводів, що на даний момент вже переробляють сою та ріпак, адже при скасуванні експортних відшкодувань кількість заводів, що переробляють сировину в Україні, зросте, а отже зросте і конкуренція, відповідно знизиться ціна. За даними експертних оцінок, ціна залишиться стабільною, тому що лише 52 заводи із 82 існуючих на території країни зможуть переробляти сою та ріпак.

Виникає інша проблема – при існуючій ситуації багато фермерів планують зменшити посіви сої та ріпаку, але слід пам'ятати про досить великі обсяги закупки насіння та пестицидів. В подальшому все буде залежати лише від врожайності та ситуації на світовому ринку.

Прогнозується також зростання цін на соєві боби та олію в зв'язку з неврожайністю в Аргентині, що оцінена в близько 5 млн. тонн. Також зростання цін аргументовано інвестиціями у нові переробні заводи, що будуються на території України, загальною вартістю у 1 млрд. дол.

Питання залишається відкритим – як підтримати переробку сировини, не шкодячи при цьому даному сектору? На даному етапі скасування відшкодувань – єдина можливість. Можна було б знизити ПДВ з 20 % до 7%, але зараз лише держбанки можуть підтримати дану ініціативу, а оскільки НБУ підвищив ставку на 1.5 %, банки автоматично підвищують ставки на ці ж відсотки.

Які ж дії треба впровадити для затримання ріпаку в країні? На сьогодні можна побачити лише 10% всього врожаю в Україні. Нелогічним з політичної точки зору є експорт сировини на переробку за кордон для створення доданої вартості, робочих місць і сплати податків в іншій країні. Наприклад, з липня по грудень 2017 року компанія Cargill, що є одним з лідерів українського ринку, експортувала 165 тис. тонн, в той час як переробила всього

лише 30 тис. тонн. Компанія ADM експортувала 380 тис. тонн. І, на жаль, так роблять багато транснаціональних корпорацій [5].

IV. ВИСНОВКИ

На даний момент Україна є сильною аграрною країною, але вона все так само і залишається сировинним додатком. До вирішення цієї проблеми потрібно підходити комплексно, розглядати з усіх сторін. Потрібно прийняти до уваги можливу зміну держпідтримки. Адже Україна є експортером багатьох видів товарів, і велика кількість галузей отримує відшкодування експортного ПДВ. Тобто проблема його скасування, з одного боку, означає крок України в позитивний бік на виробництво готової продукції з доданою вартістю, а з іншого – як дискримінація виробників аграрної продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] <https://ports.com.ua/news/v-2016-2017-mg-eksport-podsolnechnogo-masla-vyros-na-30>.
- [2] https://www.apk-inform.com/ru/news/1089462#.Wr000651_IW
- [3] <http://agroportal.ua/publishing/biznes-sprashivaet/biznes-sprashivaet-dolzhna-li-ukraina-podderzhivat-pererabotku-rapsa-i-soi/>
- [4] <http://interfax.com.ua/news/economic/492945.html>
- [5] <http://agroportal.ua/publishing/biznes-sprashivaet/biznes-sprashivaet-dolzhna-li-ukraina-podderzhivat-pererabotku-rapsa-i-soi/#>

Глобальні демографічні проблеми сучасності

Хромова Д.Д.

науковий керівник: Антоненко К.В.

Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу,

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,

Національний авіаційний університет,

Київ, Україна

Dariakhrom013@gmail.com

Анотація — робота присвячена розгляду демографічної проблеми в світі. Розглянуто дані за останні роки: популяція в світі, найбільш заселені країни, країни з найвищою народжуваністю та смертністю, країни з найвищим та найменшим приростом популяції, причини смертей в світі, а також кількість робочої сили. Проаналізовано зв'язок демографії й економіки.

Ключові слова — глобальна демографічна проблема, популяція, негативний та позитивний прирости, народжуваність, смертність.

I. ВСТУП

Важливість дослідження демографічної ситуації в світі полягає в тому, що кожен рік відбуваються певні зміни в параметрах (населення світу загалом та кожної країни окремо, народжуваність, смертність в країнах, причини смерті, міграція тощо), які торкаються не тільки соціальної сфери життя, але й економічної, політичної та інших.

Світові демографічні проблеми зачіпають інтереси всього людства, тому їх врегулювання можливе тільки за умови спільних зусиль різних країн і світових організацій.

Поняття «глобальні демографічні проблеми» почало вживатися в 1950-70-х роках в науковій літературі, де підкреслювалось особливе значення народонаселення. В даний час вчені привертають свою увагу до вивчення проблеми регіональної диференціації світових процесів народонаселення і їх впливу на світову економіку. Різні тенденції в демографічному розвитку країн підвищують розрив в рівнях економічного розвитку між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються.

II. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Демографічний чинник є одним із визначальних для забезпечення стабільного розвитку як держави, так і міжнародних угруповань. Саме з цієї причини слід першочергово розглядати демографічні проблеми в регіонах. Кожна нація представляє собою важливий ресурс, втрати якого дестабілізують та послаблюють країну, загрожують її національній безпеці.

Сучасні тенденції показують збільшення населення у світі, але цей показник є нерівномірним. Тобто в одних регіонах кількість людей є низькою, в інших — дуже високою.

Світова демографічна ситуація вимагає серйозних наукових досліджень з таких питань, як: допустимі межі

чисельності населення Землі з урахуванням природних обмежень; ймовірні терміни припинення зростання чисельності світового населення; можливі шляхи стримування зростання населення країн, що розвиваються, тощо.

III. ОСНОВНА ЧАСТИНА

На сьогоднішній день ми можемо спостерігати зростання кількості населення в світі. За останні 6 років популяція стабільно зростає на 0,5% щорічно. На рис. 1 можна побачити, що станом на 2017 рік популяція людей становила 7,61 млрд. осіб в світі.

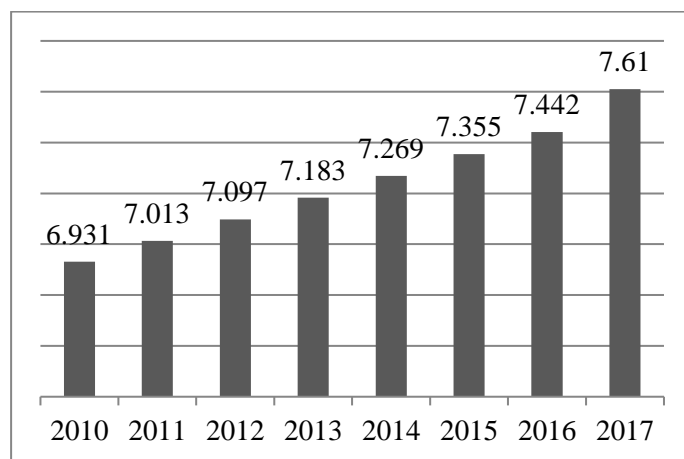

Рис.1. Динаміка зміни кількості осіб в світі за період 2010-2017 років, млрд осіб

За 2017 рік найбільш населеними державами стали: Китайська Народна Республіка — 18,4% від загальної кількості населення світу; Індія — 17,5%; США — 4,33%. Якщо оцінювати топ-10 найнаселеніших країн, то список поповнять: Індонезія, Бразилія, Пакістан, Нігерія, Бангладеш, Росія, Мексика.

За рівнем народжуваності в країні лідуючі позиції займають: Нігерія — 6,49 народжених на тисячу жінок; Ангола — 6,16; Малі — 6,01; Бурунді — 5,99 та Сомалі 5,8 народжених. Загалом, оцінюючи народжуваність, можна помітити, що найбільша кількість народжених дітей саме у країнах третього світу та у декількох країнах другого світу.

За рейтингом смертності перші 5 місць займають: Лесото — 15 померлих на тисячу осіб; Литва — 14,6; Болгарія — 14,5; Латвія — 14,5; Україна — 14,4. Ці країни стабільно займають першу п'ятірку, конкуруючи між

собою. У топ-50 країн за смертністю можна побачити велику кількість європейських країн.

До країн з найбільшими темпами приросту населення можна віднести станом на 2017 рік: Оман – 5,2%; Науру – 4,5%; Екваторіальну Гвінею – 3,8%; Нігерію – 3,8% та Бахрейн – 3,8%.

До країн з найбільш негативним приростом (скороченням) населення відносять: Пуерто-Ріко – 1,8%; Сирію – 1,6%; Литву – 1,1%; Андорру – 0,9%; Латвію – 0,9%.

Ситуація з країнами з негативним приростом не є однозначною. Наприклад, Пуерто-Ріко – вільно асоційована держава під юрисдикцією США, що означає вільну міграцію населення з Пуерто-Ріко до країни, в якій існують більш привабливі умови для життя.

З Оманом спостерігаємо зворотню ситуацію – 46% населення в країні – це емігранти, а загальне населення досить невелике (близько 4,5 мільйона).

Проаналізувавши рівень смертності в країнах, хотілося б зупинитися на причинах смерті. По-перше, найпоширенішою причиною в світі є ішемічна хвороба серця (8,76%) та інфаркт (6,24%), що свідчить про особливості сучасного темпу життя. Наступними в списку йдуть респіраторні інфекції (3,19%), хронічні обструктивні хвороби легенів (3,17%) і рак дихальних органів (1,69%), що пов'язано з екологічним станом в світі.

Для кожного регіону є свої окремі поширені причини смертей. Наприклад, в Німеччині найпоширенішими є хвороби серця; в країнах третього світу – діарея та шлункові інфекції; в США – діабет та хвороби, пов'язані з кровоносною системою.

Демографічна ситуація, як зазначалося вище, має пряме відношення до економічної ситуації в світі та в країні. Кількість населення, «якість населення», тобто освіта та кваліфікація, грають безпосередню роль у формуванні робочої сили.

Робоча сила – сукупність фізичних здібностей, а також духовних здібностей, якими володіє людина, і які вона використовує в процесі виробництва. Тобто це здатність людини до праці, а сама праця в цей час – процес реалізації цієї здібності.

За динамікою зміни кількості робочої сили можна побачити планомірне зростання, що характеризує поступовий розвиток в світі (рис. 2).

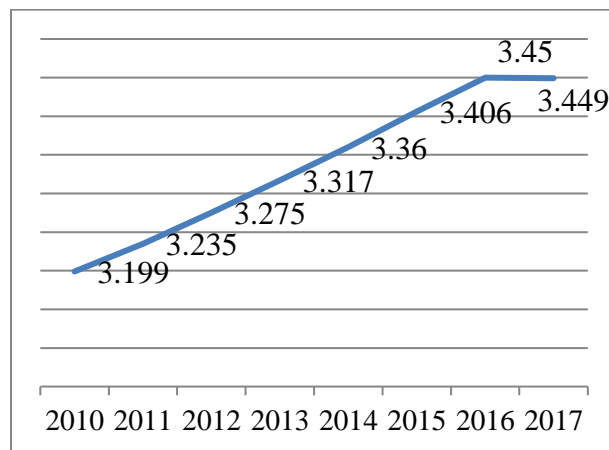

Рис.2. Кількість робочої сили в світі за 2010-2017 роки, млрд осіб

За даними по країнах, провідні позиції за кількістю робочої сили займають розвинені країни чи країни з перехідною економікою. Також не можна не вказати, що велика кількість робочої сили зареєстрована саме у США, Китаї, Росії та європейських країнах, які, в свою чергу, є розвиненими та в них діють підвищені стандарти.

IV. ВИСНОВКИ

У сучасному житті поняття «демографія» стає все більш актуальним і важливим для всіх сфер діяльності людини. Сучасні світові тенденції задають нові норми розрахунку кількості як населення, так і робочої сили.

З одного боку, ми бачимо помітну тенденцію до зростання кількості населення в світі. Станом на 2017 рік ця цифра становить 7,61 млрд. осіб та не перестав зростати. Основну частину цього показника складає населення 10 країн: КНР, Індії, США, Індонезії, Бразилії, Пакистану, Нігерії, Бангладешу та Росії.

Економічне зростання будь-якого господарюючого суб'єкта обумовлено перш за все трудовим потенціалом як складовою частиною економічного потенціалу. Трудовий потенціал, з одного боку, – це інтегральна характеристика працездатного населення, а з іншого боку, він є дуже важливою і невід'ємною складовою частиною людського потенціалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Birth rate. // CIA. – 2017.
- [2] Death rate. // CIA. – 2017.
- [3] Air Navigation Report 2016 Edition, 2016
- [4] Labor force DATA [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://data.worldbank.org/indicator/SL.TLF.TOTL.IN?year_high_desc=false.
- [5] Population Total [Електронний ресурс] // Worldbank. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL>.